

Владислав Нікітчин,

*здобувач бакалаврського рівня вищої освіти,
факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя,
(Державний університет «Житомирська політехніка»)*

Ірина Войналович,

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри психології та соціального забезпечення
(Державний університет «Житомирська політехніка»)*

СУЧАСНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Соціальне забезпечення в Україні – ключовий компонент соціальної політики та системи соціального захисту. Головна мета цієї системи – гарантування соціального захисту всім верствам населення через ефективну соціальну політику. Проте існують проблеми, що загрожують ефективності соціального забезпечення в Україні. Однією з основних проблем є обмежене охоплення бідних соціальним страхуванням та подекуди неефективне надання соціальних виплат. Незважаючи на поширеність соціального забезпечення, існуючі недоліки не дозволяють задовольняти потреби всіх громадян, призводячи до низького охоплення бідних соціальною підтримкою та недостатньої ефективності надання соціальної допомоги.

Виклад основного матеріалу. Соціальне забезпечення визнається невід’ємною складовою соціальної політики країни, а також ключовим елементом системи соціального захисту. Тому одним із основних показників розвитку країни є рівень охоплення та забезпечення соціального захисту всім верствам населення через реалізацію ефективної та комплексної соціальної політики. При цьому якісне фінансування соціальної сфери визначає належний розвиток суспільства та економіки в цілому.

Соціальне забезпечення є системою, що забезпечує фінансову або матеріальну підтримку громадян у різних життєвих ситуаціях, передбачених законодавством, таких як: досягнення пенсійного віку, втрата працездатності, втрата годувальника, тимчасова втрата працездатності, виховання дитини або перерва в трудовій діяльності. Ця система реалізується через Пенсійний фонд України та Фонд загальнообов’язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, які формуються за рахунок страхових внесків (єдиного соціального внеску), та асигнувань з бюджетів різних рівнів [2, с. 72].

Слід відзначити, що соціальне забезпечення реалізується державою не лише за рахунок коштів загальнообов’язкового державного соціального страхування, але й за рахунок бюджетних коштів. А його метою є вирівнювання доходів усіх громадян та відновлення їх повного соціального статусу у випадках, передбачених законом, таких як втрата чи зниження доходів, старість, втрата працездатності, тимчасова непрацездатність, втрата годувальника тощо.

Найпоширенішою формою соціального забезпечення в Україні є соціальне страхування, що представляє собою систему відносин, які гарантують надання матеріального забезпечення особі у разі настання страхового випадку. Ці виплати

здійснюються відповідно до законодавства та за рахунок коштів фондів, що формуються роботодавцем і застрахованою особою шляхом сплати страхових внесків. Система соціального страхування тісно пов'язана з системою оплати праці, податковою системою, політичною ситуацією в країні, ринком праці, демографічними тенденціями [3].

В Україні застосовується змішане державне фінансування соціального забезпечення, об'єднуючи загальнообов'язкове державне соціальне страхування і фінансування з бюджету. Це стосується громадян, які не мають достатньої страхової історії для участі в системі соціального страхування. Система соціального забезпечення, фінансована з бюджетів, спрямована на надання додаткового соціального захисту поза тим, що забезпечується за рахунок соціального страхування. Водночас умови ринкових відносин обмежують роль цієї форми організації соціального захисту через фінансові можливості держави. Проте існування такої форми є наслідком зобов'язань соціальної держави, визначених Конституцією України. На сучасному етапі головною проблемою соціальної сфери в Україні є неповнота реформування системи соціального забезпечення, яка виявляється у низькому охопленні соціальною підтримкою бідного населення та недостатній ефективності надання соціальної допомоги [1].

Також у державі створені передумови для розвитку недержавного сектору в соціальному забезпеченні, що охоплює різні види соціального страхування та діяльність різних суб'єктів: страхових компаній, недержавних пенсійних фондів, банківських установ тощо. Однак, значна частина питань діяльності цих суб'єктів та убезпечення коштів учасників недержавного соціального забезпечення й досі залишаються нерегульованими ні в правовому полі, ні через економічні причини.

Висновки: Україна є правовою та соціальною державою, визнаючи право кожної людини на соціальний захист і використовуючи соціальне забезпечення як важливий інструмент соціальної безпеки та добробуту суспільства. Головна мета системи соціального забезпечення при цьому полягає в гарантуванні соціального захисту населення через використання різних його форм, взаємодію різних рівнів влади та систему соціальних послуг і допомог. Система соціального страхування, зокрема, надає матеріальну підтримку застрахованим особам. Асигнування з бюджетів різних рівнів є важливими для підтримки осіб, які не беруть участі в системі соціального страхування. Загалом, активне вдосконалення системи соціального забезпечення є необхідним для забезпечення стійкого розвитку та високого стандарту соціального захисту всіх громадян України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дутчак А.В. Соціальне забезпечення громадян: сучасний стан та перспективи розвитку. «Молодий вчений».2017. № 5 (45)/

2. Зубенко В.В., Самчинська І.В., Рудик А.Ю. Бюджетний моніторинг / ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи ЗМФІ-II) впровадження», USAID. 2015. 72 с

3. Щодо оптимізації системи загальнообов'язкового державного соціального страхування. Аналітична записка Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://www.niss.gov.ua/doslidzhennya/socialna-politika/schodo-optimizacii-sistemi-zagalnoobov'yazkovogo-derzhavnogo>